

Februar 2025

EN KLAGEINSTANS FOR BØRN I GRØNLAND

Børn har ifølge FN's Børnekonvention ret til at blive hørt og få adgang til klagemuligheder tilpasset dem. FN's Børnekomité anbefaler, at medlemslande etablerer direkte og børnevenlige klageadgange for børn. Grønland mangler i dag en sådan klageinstans, hvilket betyder, at børns rettigheder ikke fuldt ud respekteres. MIO har i modsætning til mange andre børnerettighedsinstitutioner ikke mandat til at behandle individuelle klager fra børn. Etableringen af en klageinstans for børn er afgørende for at leve op til internationale forpligtelser og styrke børns retsstilling i Grønland.

ET STORT BEHOV FOR EN KLAGEINSTANS

Uden en direkte og børnevenlig klageinstans står børn i Grønland i en udsat position, når deres rettigheder krænkes. De eksisterende klagemuligheder er ikke designet med børn i fokus og er komplicerede og utilstrækkelige set fra et børneperspektiv. Mange børn ved ikke, hvor eller hvordan de kan klage, hvilket efterlader dem uden reel adgang til retfærdighed. Børn kan henvende sig til MIO eller Ombudsmanden for Inatsisartut, men MIO kan kun udtale sig generelt og ikke om konkrete sager, og Ombudsmanden kan kun behandle sager, hvor den administrative klageproces allerede er udtømt. Det betyder, at børn sjældent får hjælp tidligt i processen, hvilket begrænser muligheden for at beskytte det enkelte barns rettigheder. MIO's mangeårige arbejde peger på et stort behov for en klageinstans, hvilket tidligere anbragtes erfaringer fra systemet bekræfter.

En klageinstans vil være et vigtigt skridt mod at sikre, at Grønland lever op til sine forpligtelser i henhold til FN's Børnekonvention.

FN'S ANBEFALINGER

FN's Børnekonvention fastslår, at børn har ret til at blive hørt og have adgang til effektive klagemuligheder:

Artikel 12 understreger børns ret til at udtrykke deres mening og blive inddraget i alle forhold, der vedrører dem.

Artikel 3 understreger, at børns tarv og interesser altid skal komme i første række.

FN's General Comment No. 2:

FN's Børnekomité anbefaler, at nationale børnerettighedsinstitutioner, som MIO, har beføjelser til at behandle individuelle klager fra børn. De skal kunne undersøge sager grundigt, herunder afhøre vidner, få adgang til dokumentation og besøge institutioner, hvor børn opholder sig. Derudover har de pligt til at sikre, at børn har adgang til uafhængig rådgivning, støtte og klageprocedurer. Hvor det er relevant, bør institutionerne også kunne mægle og finde løsninger i klagesager.

ERFARINGER FRA NUNAVUT OG ISLAND

MIO har lavet en forundersøgelse om mulighederne for at etablere en klageinstans for børn. Som et led i dette arbejde har MIO besøgt Nunavut og Island for at indsamle erfaringer fra lande med klageinstanser for børn. Nunavuts erfaringer er særligt relevante på grund af lignende udfordringer på børneområdet og kulturelle fællestræk.

Nunavut: Erfaringer fra The Representative for Children and Youth Office (RCYO) i Nunavut viser,

at en uafhængig klageinstans er afgørende for at sikre børns rettigheder. RCYO arbejder struktureret med individuelle klagesager, hvor de undersøger og løser problemer i samarbejde med barnet og relevante myndigheder. Samtidig evaluerer de løbende deres arbejde og følger op på systemiske problemer for at sikre varige forbedringer. RCYO's arbejde er forankret i 8 inuitiske samfundsværdier.

Island: Erfaringer fra et 2-årigt pilotprojekt med direkte klageadgang for børn ved Umboðsmaður Barna i Island viser også, at en direkte klageadgang styrker børns rettigheder. Klar kommunikation om, hvad børn kan forvente af klageinstansen, er essentiel, ligesom øget oplysningsarbejde er vigtigt for at informere børn om deres klagemuligheder.

MIO'S ANBEFALINGER TIL EN KLAGEINSTANS FOR BØRN:

1. Igangsættelse af en proces for etablering af en klageinstans for børn:

Politikerne skal igangsætte en proces, der inkluderer lovændringer og inddragelse af børn.

2. FN's Børnekonvention som grundlag for klageinstansen: Klageinstansen skal baseres på FN's anbefalinger.

3. Udvidelse af MIO's beføjelser: MIO skal kunne behandle individuelle klager og afgive anbefalinger.

4. Videreudvikling af lovgivningen:

Lovændringer skal muliggøre, at børn kan klage til MIO og få fuld partsstatus i egne sager fra 15 år.

5. Tilgængelighed og børnevenlighed:

Klageinstansen skal være tilgængelig for alle børn og være børnevenlig.

6. Samarbejde med børn og unge:

Klageinstansen skal udvikles i tæt dialog med børn for at sikre relevans.

7. Samarbejde med myndigheder:

Der skal indgås samarbejdsaftaler med relevante myndigheder.

8. Klagemulighed for unge i efterværn:

Unge i efterværn skal også have mulighed for at klage.

9. Hurtig og gennemsigtig sagsbehandling:

Klageprocessen skal være hurtigt og gennemsigtig med løbende information til børn.

10. Juridisk ekspertise: Klageinstansen skal tilknyttes juridisk ekspertise.

11. Systemisk advokering: Klageinstansen skal fremsætte anbefalinger på systemisk niveau til strukturelle forbedringer.

12. Kulturel tilpasning: Klageinstansen skal udvikles ud fra grønlandske værdier og behov.

13. Opfølgning og evaluering: Der skal etableres mekanismer til opfølgning og evaluering af klagesager.

14. Oplysnings- og informationsindsats:

En national kampagne skal øge kendskabet til MIO og klageinstansen.

15. Ressourcer og finansiering: Klageinstansen skal sikres tilstrækkelige ressourcer til opfyldelse af sit formål.